

OPH-1838-2022

LIIKUNNAN KOULUTUSKESKUKSET

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 10 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävät opiskelijavuorokausien määrät.

Syksyn perustietokyselyn tiedot annetaan internetin välityksellä. Kirjautumisosoite [www-sivuille](http://www.sivuille) on tämän kyselyn yhteydessä lähetetyllä koontilistalla.

Yhteystiedot

Tässä ilmoitetaan sen henkilön yhteystiedot, jolta voidaan kysyä lisäselvitystä lomakkeen sisällöstä.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukainen koulutus

Liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opetuksen sisältö

Liikunnan koulutuskeskuksissa vapaana sivistystyönä tarjotun koulutuksen tulee vastata vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) säädettyjä tarkoitusta ja tavoitteita (1 §). Lisäksi laissa vapaasta sivistystyöstä säädetään (2 §), että liikunnan koulutuskeskusten tehtävänä on järjestää:

- liikuntaharrastusta edistävää koulutusta
- hyvinvointia ja terveyttä [*liikunnan avulla*] edistävää koulutusta
- liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta
- valmennustoimintaa

Vapaan sivistystyön valtionosuuteen oikeuttavaa koulutusta on **liikunnan koulutuskeskuksen itsensä järjestämä, yllä olevan listauksen mukainen koulutus, jonka kustannuksista ja esim. opetushenkilöstön palkkauksesta oppilaitos itse vastaa. Oppilaitos siis vastaa vapaan sivistystyön koulutuksen sisällön suunnittelusta, opiskelijoiden ottamisesta ja opetuksesta sekä tilojen, ruokailun ja majoituksen tarjoamisesta. Opetuksessa tulee pääsääntöisesti käyttää omaa opetushenkilöstöä tai kurssia varten palkattuja tuntiopettajia.**

Soveltuvien osien oppilaitos voi hankkia koulutuksen järjestämiseen liittyvää ja sitä täydentävää asiantuntemusta ulkopuoliselta taholta, mutta tällöinkin opintojen tulee täyttää vapaan sivistystyön koulutukselle asetetun opinnollisuuden vaatimus. Vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäminen edellyttää ammatillisia edellytyksiä oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Tästä syystä oppilaitoksella on oltava riittävästi kelpoisuusvaatimukset täyttävää opetushenkilöstöä.

Oppilaitoksen tulee laatia koulutuksen järjestämistä koskeva toimintasuunnitelma, josta käy ilmi koulutustoiminnan kokonaisuus. Lisäksi liikunnan koulutuskeskuksen tulee laatia opetussuunnitelma koulutuksesta, jonka kesto on vähintään kahdeksan viikkoa tai joka sisältää etäopetusta. Opetussuunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaitoksen järjestämän ohjatun opetuksen sisältö ja määrä.

Liikunnan koulutuskeskuksen koulutukseen voi sisältyä oppilaitoksen ja työnantajan väliseen sopimukseen perustuvaa työpaikalla käytännön työtehtävissä järjestettävää tavoitteellista ja ohjattua koulutusta (työssäoppiminen). Koulutuksesta, joka sisältää työssäoppimista, tulee laatia opetussuunnitelma.

Liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opetuksen kesto

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa säädetään, että valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset ovat kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia (2 §). Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen (805/1998, muutettu 611/2015) 1§ mukaan valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen yhtenä opiskelujaksona järjestämän koulutuksen vähimmäispituus on 10 opetustuntia. Opiskelujakson opetus on jaettava vähintään kahdelle peräkkäiselle päivälle siten, että sitä annetaan keskimäärin vähintään viisi tuntia päivässä. Opetussuunnitelmaan perustuvaan etäopetukseen ja työssäoppimiseen tulee liittyä yksi tai useampi vähintään 10 opetustuntia kestävä lähiopetusjakso.

Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa yhden opiskelijan vuorokauden pituista opiskelujaksoa, jona aikana hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia päivässä (2§).

Opiskelijavuorokausi lasketaan kaavalla:

$$\frac{\text{(opiskelijamäärä} \times \text{kurssin kesto tunteina)}}{24}$$

24

(Kaavassa kurssin kesto tunteina tarkoittaa aloitus- ja päättymishetken välistä tuntimäärää eli ei opetustuntimäärää)

Opetustunniksi lasketaan asetuksen mukaisesti ohjattu opetus. Kurssi voidaan katsoa alkavaksi ensimmäisestä yhteisestä ohjatusta opetustunnista, ei esimerkiksi ruokailusta. Kurssi päättyy viimeiseen yhteiseen ohjattuun opetustuntiin. Viiden tunnin keskimääräinen vähimmäisvaatimus täytyy, vaikka yhtenä kurssipäivänä ohjattua opetusta annettaisiin vähemmän kuin viisi tuntia.

Pitkäkestoisella kurssilla tarkoitetaan kurssia, jonka kesto sisältyy viikonloppuja, jolloin opetusta ei järjestetä. Pitkäkestoisten kurssien osalta opiskelujakso muunnetaan opiskelijavuorokausiksi käyttämällä periaatetta, jonka mukaan yhdelle opiskelijalle kertyy viikon mittaisesta lähiopetusjaksosta 4,4 opiskelijavuorokautta. Näiden kurssien osalta opiskelijavuorokausikertymän on vastattava todellista osallistujamäärää viikon tarkkuudella. Esimerkiksi muutaman viikon kestävät kurssit, joiden aikana opetusta järjestetään myös viikonloppuisin, lasketaan normaalilla kaavalla.

Valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen oppilaitoksen toimintasuunnitelmaan perustuvaan etä- ja monimuoto-opetukseen tulee liittyä yksi tai useampi vähintään 10 tuntia kestävä lähiopetusjakso (asetus vapaasta sivistystyöstä, 1§ 2 mom). Etäopetuksella tarkoitetaan opiskelua, jossa opettaja ja opiskelijat eivät ole samassa fyysisessä tilassa.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksen nimi ja sijaintipaikka on määrätty ylläpitämisluvassa. Valtionosuuteen oikeuttaviin suoritteisiin luetaan mukaan mm. majoituksesta ja ruokailusta aiheutuneita kustannuksia, tästä syystä yksikköhintarahoitus muodostuu korkeammaksi kuin muilla oppilaitosmuodoilla. **Lähtökohta on, että opetus järjestetään siinä oppilaitoksessa, joka on mainittu ylläpitämisluvassa.** Muualla säännönmukaisesti järjestettävä koulutus ei täytä vapaan sivistystyön kriteereitä.

Vapaan sivistystyön opiskelijat

Koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyvät opiskelijat. Opiskelijavuorokausien määrä lasketaan mukaan ja ilmoitetaan lomakkeella täysimääräisenä (100 %) niiltä opiskelijoita, jotka eivät yövy oppilaitoksessa, mutta jotka muutoin osallistuvat täysipainoisesti ryhmämuotoisesti toteutettavaan vapaan sivistystyön kurssitoimintaan. Valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijavuorokausia laskettaessa opetus- ja kulttuuriministeriö huomioi 80 prosenttia ilmoitetusta koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrästä.

Ulkomaalaiset opiskelijat: Pääsääntöisesti vapaan sivistystyön suoritteet koostuvat Suomessa asuvien opiskelijoiden kurssiosallistumisesta. Vapaan sivistystyön kurssille osallistuvat opiskelijat voidaan kirjata vapaan sivistystyön suoritteisiin myös kansalaisuudesta riippumatta, kun kyse on yksittäisten henkilöiden osallistumisesta oppilaitoksen tarjoamalle vapaan sivistystyön kurssille. Ulkomaalaisille opiskelijaryhmille tarjottavia kursseja ei lähtökohtaisesti kirjata vapaaseen sivistystyöhön vaan ne ovat oppilaitoksen muuta toimintaa.

Kurssin keskeyttäneet: Opiskelijat, jotka keskeyttävät vapaan sivistystyön kurssin, lasketaan mukaan kurssin suoritteisiin ainoastaan sen ajan, kuin osallistuvat kurssille.

Tuntiopettajat: Tuntiopettajia ei kirjata vapaan sivistystyön kurssin osallistujiksi.

Muu ohjeistus

Kilpailutapahtumat: Kilpailu- ja turnaustapahtumia ei lähtökohtaisesti kirjata vapaan sivistystyön suoritteisiin. Jos kyse kuitenkin on vapaan sivistystyön kurssista, jonka kokonaisuuteen yhtenä osana sisältyy kilpailu- tai turnaustapahtuma, voi kurssin kirjata vapaan sivistystyön suoritteisiin opinnollisen osuuden keston osalta.

Maksullinen palvelutoiminta: Laissa vapaasta sivistystyöstä (3 §) säädetään, että liikunnan koulutuskeskukset voivat myös järjestää koulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää kehittämis- ja palvelutoimintaa. Tämä koulutustoiminta voi sisällöltään vastata vapaan sivistystyön kaltaista koulutusta, mutta ei täytä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa ja asetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Kehittämis- ja palvelutoimintaa ei huomioida vapaan sivistystyön valtiosuuden perusteita laskettaessa.

Opiskelijavuorokausimäärään ei saa sisällyttää kokonaan erillisellä valtionavustuksella rahoitettavaa vapaan sivistystyön koulutusta, ammatilliseen tutkintoon johtavaa tai näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta, työvoimahallinnon ostamaa työvoimapoliittista aikuiskoulutusta, eikä muuta sellaista koulutusta, jota toteutetaan tilaajan asettamilla ehdoilla, ts. tilaaja määrittelee koulutuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, rekrytoi osanottajat ja maksaa toiminnasta aiheutuneet menot (maksulliseen palvelutoimintaan kuuluvaa koulutusta).

Maksulliseksi palvelutoiminnaksi ei katsota kuitenkaan opiston toteuttamaa ylläpitämisluvassa määritellyn koulutustehtävän mukaista ylläpitäjän taustayhteisöön kuuluvan järjestön tai muun yhteisön koulutusta.

Toteutuneet opiskelijavuorokaudet vuonna 2021

Tähän kohtaan merkitään edellisenä kalenterivuonna toteutunut vapaan sivistystyön koulutuksen opiskelijavuorokausien määrä.

Opiskelijavuorokausien määriin tulee sisällyttää myös etäopetuksen ja koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrät, jotka ilmoitetaan lomakkeella täysimääräisinä (100%). Valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijavuorokausia laskettaessa opetus- ja kulttuuriministeriö huomioi 80 prosenttia ilmoitetusta koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrästä.

Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluvia opiskelijavuorokausia ei saa sisällyttää ilmoitettavaan opiskelijavuorokausien lukumäärään, ei myöskään ammatilliseen tutkintoon johtavan tai näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelijavuorokausia.

Etäopetuksen muunto opiskelijavuorokausiksi

Etä- ja monimuoto-opetukseen tulee liittyä yksi tai useampi vähintään 10 tuntia kestävä lähiopetusjakso, joka kerryttää suoritteita täyden määrän.

Etäopetuksen tulee olla ohjattua ja sen tulee perustua toimintasuunnitelmassa opetustunteina määritelyyn laajuuteen. Etäopetuksen opetustunnit muunnetaan laskennallisiksi työpäiviksi jakamalla ne viidellä ja edelleen opiskelijavuorokausiksi kertomalla ne opiskelijamäärällä. Näin saatu etäopetuksen laskennallinen opiskelijavuorokausimäärä ilmoitetaan opiskelija-vuorokausien määrissä kokonaisena (100 %) ja eritellään lisäksi omassa kohdassaan viimeisellä rivillä.

Valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijavuorokausia laskettaessa oppilaitoksen etäopetuksen ja työssäoppimisen opiskelijavuorokausien määrästä otetaan huomioon yhteensä enintään 20 prosenttia oppilaitoksen toteutuneiden lähiopetuksen opiskelijavuorokausien määrästä, jos etäopetuksen antaminen ei ole liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitämisluvassa mainittu koulutustehtävä.

Jos etäopetuksen antaminen on liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitämisluvassa mainittu koulutustehtävä etäopetuksen opiskelijavuorokaudet huomioidaan kokonaisuudessaan, mutta työssäoppimisen opiskelijavuorokausista enintään 20 prosenttia oppilaitoksen kaikista toteutuneiden lähiopetuksen opiskelijavuorokausien määrästä. (805/1998 2 § 3 mom)

Etäopetuksen määräykset poikkeusoloissa ajalla 18.3.2020 - 31.8. 2021 ei 20% rajausta huomioida etäopetuksessa

9.4.2020 – 31.8.2021

Valtioneuvosto hyväksyi määräaikaisen vapaan sivistystyön asetusmuutoksen (200/2020), joka tuli voimaan 9.4.2020. Etäopetuksen täysimääräisen järjestämisen mahdollistamiseksi, asetuksella poistettiin 1 §:n 2 momentin ja 2 §:n 3 momentin kirjaukset lähiopetusjakson sisällyttämisestä etäopetukseen ja etäopetuksen 20 prosentin rajauksesta. Asetus on voimassa 9.4 – 13.5.2020. Valtioneuvosto hyväksyi 14.5.2020 toisen määräaikaisen vapaan sivistystyön asetuksen muutoksen (364/2021), jonka sisältö on sama, kuin asetuksen 200/2020. Uusi määräaikainen asetus on ollut voimassa 14.5 – 31.8.2020. Valtioneuvosto hyväksyi asetuksen 614/2020 vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 1 ja 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta samansisältöisenä edelleen ajalle 1.9.2020- 31.8.2021.

Koska vuoden 2021 syksyn perustiedon kyselyssä tiedot on kerätty määräaikaisen asetuksen ajalta 1.1.2021-31.7.2021, kerätään vielä tiedot elokuulta eli ajalta 1.8.2021 -31.8.2021 ilman 20 % maksimirajausta etäopetuksessa.

Opiskelijavuorokaudet ilmoitetaan seuraavan koulutuksen sisältöön perustuvan jaottelun mukaisesti:

1. Liikuntaharrastusta edistävä koulutus
2. Valmentaja- ja ohjaajakoulutus
3. Huippu-urheilu
4. Muu kansalaisjärjestötoimintaa edistävä koulutus
5. Muu koulutus

1. Liikuntaharrastusta edistävä koulutus

Koko väestölle yhdenvertaisesti tarjotut liikuntaharrastusta edistävät vapaan sivistystyön koulutukset. Osallistujat voivat olla lapsia, nuoria, työkäisiä, ikääntyviä tai erityisryhmiin kuuluvia. Myös perhekurssit ovat liikuntaharrastusta edistävää koulutusta.

2. Valmentaja- ja ohjaajakoulutus

Urheiluseurojen sekä valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen ohjaajille ja valmentajille tarkoitettu tutkintoon johtamaton koulutus.

3. Huippu-urheilu

Huippu-urheilukoulutus, joka voi olla myös seurojen tai lajiliittojen yhteistoimintaleirejä. Huippu-urheilukoulutukselle on luonteenomaista tavoitteellisuus ja valmennuksellisuus.

4. Muu kansalaisjärjestötoimintaa edistävä koulutus

Koulutustoimintaa, jota tarjotaan esimerkiksi yhdistysten hallituksen ja muiden vastaavien elinten luottamushenkilöille ja muille vapaaehtoistoimijoille.

5. Muu koulutus

Vapaan sivistystyön koulutus, joka ei kuulu sisällölliseltä luokituksestaan ryhmiin 1-4.

6. Opiskelijavuorokausien määrä yhteensä (kohdat 1.– 5. yhteensä).

Vuoden 2021 toteutuneiden opiskelijavuorokausien kokonaismäärä on esitätetty tallennuslomakkeelle kustannuskyselyssä 2021 annetun tiedon mukaisena. Kohdissa 1-5 ilmoitettujen opiskelijavuorokausien määrän yhteensä tulee täsmätä esitätetyn yhteensä tiedon kanssa.

- kohdasta 6. (Yhteensä) etäopetuksen opiskelijavuorokausien lukumäärä

Myös vuoden 2021 etäopetuksen opiskelijavuorokausien määrä on esitätetty tallennuslomakkeelle kustannuskyselyssä 2021 annetun tiedon mukaisena.

- kohdasta 6. (Yhteensä) koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien lukumäärä

Vuoden 2021 opiskelijavuorokausien kokonaismäärästä ilmoitetaan tässä koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrä täysimääräisenä (100%).

Valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijavuorokausia laskettaessa opetus- ja kulttuuriministeriö huomioi 80 prosenttia ilmoitetusta koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrästä.

Koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokaudet lasketaan ainoastaan lähiopetuksen opiskelijavuorokausista (myös etä- ja monimuoto-opetuksen lähiopetusjaksoista). Etäopetuksen opiskelijavuorokausista ei ilmoiteta koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien osuutta.

Mikäli kustannuskyselyssä 2021 ilmoitettu opiskelijavuorokausien kokonaismäärä tai etäopetuksen opiskelijavuorokausien määrä on virheellinen, tulee korjattava tieto ilmoittaa Opetushallituksen Valtionosuudet-yksikölle.

Opiskelijavuorokaudet vuonna 2022

Arviota loppuvuoden opiskelijavuorokausien määrästä ei enää ilmoiteta.

Ilmoitettavan opiskelijavuorokausien määrän tulee sisältää myös etäopetuksen ja koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyvien opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrät, jotka ilmoitetaan lomakkeella täysimääräisinä (100%). Lisäksi lomakkeella ilmoitetaan etäopetuksen ja koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyvien opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrät eriteltyinä yhteensä kohdan jälkeen. Valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijavuorokausia laskettaessa opetus- ja kulttuuriministeriö huomioi 80 prosenttia ilmoitetusta koulutuskeskuksen ulkopuolella yöpyneiden opiskelijoiden opiskelijavuorokausien määrästä.

Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluvia opiskelijavuorokausia ei saa sisällyttää ilmoitettavaan opiskelijavuorokausien lukumäärään, ei myöskään ammatilliseen tutkintoon johtavan tai näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelijavuorokausia.

Tietojen korjaaminen tallennusajan päätyttyä

Tallennusajan päätyttyä tilastointipäivän tietoja korjataan tietojärjestelmään Valtionosuudet-yksikön toimesta. Korjattavat tiedot tulee ilmoittaa yliviivamalla alkuperäinen tieto tilastointipäivän lomakkeella ja kirjoittamalla uusi tieto korjattavan tiedon viereen selkeästi. Huomioitava on myös korjauksen vaikutus lomakkeen eri kohtiin, joihin korjaus on tehtävä vastaavasti. Korjatut lomakkeet lähetetään skannattuina sähköpostin liitteenä Valtionosuudet-yksikön sähköpostiosoitteeseen valtionosuudet@oph.fi (tai postitse osoitteeseen Opetushallitus, Valtionosuudet-yksikkö, PL 380, 00531 Helsinki).